

Blažek, Václav

Vít Bubeník septuagenarius (*31.3.1942)

Linguistica Brunensia. 2012, vol. 60, iss. 1-2, pp. 236-241

ISBN 978-80-210-5883-5

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/118237>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

- Firbas, J. 1998. In memoriam velkého jazykovědce profesora Josefa Vachka. In: *Josef Vachek v dopisech a vzpomínkách*. Ed. J. Firbas, T. Hoskovec. Brno, 8–16.
- Habovštiaková, K. 1955. Na okraj diskusie o jazyku Žilinskej knihy. *Slavia* 24, 480–487.
- Chaloupecký, V. (ed.) 1934. *Kniha žilinská*. Bratislava. (Prameny Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě, 5.)
- Kuchar, R. 2009. *Žilinská právná kniha*. Bratislava.
- Nejedlá, A. – Papcunová, J. 1997. Bibliografie prací Miloše Dokulila. In: *Obsah – výraz – význam II. Miloši Dokulilovi k 85. narozeninám*. Ed. J. Panevová, Z. Skoumalová. Praha, 27–42.
- Panevová, J. – Skoumalová, Z. 1997. Životopis PhDr. Miloše Dokulila, DrSc. In: *Obsah – výraz – význam II. Miloši Dokulilovi k 85. narozeninám*. Ed. J. Panevová, Z. Skoumalová. Praha, 11–14.
- Skoumalová, Z. 2002. Přípitek panu profesorovi. In: *In memoriam Miloše Dokulila*. Ed. S. Čmejrková, Z. Svobodová. Praha, 9–15.
- Vachek, J. 1994. *Vzpomínky českého anglisty*. Praha.
- Vykypěl, B. 2010. Kritika Listů filologických v roce 1952. *Listy filologické* 133, 169–173.

Bohumil Vykypěl
(vykypel@iach.cz)

Vít Bubeník septuagenarius (*31.3. 1942)

Jeden z nejvšestrannějších lingvistů českého původu, bez přehánění světového měřítka, se v tomto roce dožívá sedmdesátky. Po maturitě na gymnáziu v Jevíčku (1959) nesměl pokračovat v univerzitním studiu. Teprve po třech letech v dělnických profesích v Adamovských strojárnách a v závodě DIU v Jevíčku nastoupil na Pedagogický institut v Olomouci, odkud r. 1963 přechází na brněnskou univerzitu. Zde na Filozofické fakultě studuje obecnou jazykovědu u Erharta a Čejky, češtinu a staroslověnštinu u Večerky, Jelínka a Grepla, latinu u Česky, Hoška a Nechutové, řečtinu u Bartoňka a Hoška, sanskrt u Erharta (1963–67). Paralelně na FF UK v Praze se věnuje hetitštině u Součka, akkadštině a klínopisu u Matouše, hebrejštině u Sadka a Segerta, arabštině u Petrářka (1965–66). R. 1969 obhájil na brněnské univerzitě disertaci „Syntax pádu v mykénské řečtině“ a získal titul PhDr. V akademickém roce 1968–69 zde působil jako odborný asistent, poté odchází na postdoktorské stipendium na athénskou univerzitu, kde se v Německém archeologickém institutu věnuje řečtině (1969–70). V r. 1971 zakotvil na *Memorial University* v Saint John's v kanadské provincii New Foundland, kde r. 1984 získal profesuru. Jako hostující profesor či badatel krátkodobě působil i na dalších univerzitách: Púna (Indie) 1979, 1991, Athény 1980, Heidelberg 1982, 1984, Mnichov 1986–87, 1994, 1996, 2001. K oborům, v nichž se odborně profiloval, patří jazyková typologie, jazykové svazy (zvláště balkánský); obecné otázky morfologie; indoeuropeistika; indoíránské jazyky se zvláštním zřetelem k prákrtům a moderním idiomům včetně romštiny; řečtina mykénská, klasická, byzantská i moderní; semitské jazyky staré i moderní. Na poli obecné jazykovědy se autor věnuje morfologii (1979a, 1983b, 1993e, 1999a), zvláště pak vidu (1996–97a, 1997a, 1997c, 2000a, 2001c, 2001d, 2003b, 2004a, 2007a) a ablautu (2001, 2003b), vedle problematiky pádu (2004b) a syntaxe (1993e, 1996c), se zvláštním zřetelem k ergativitě (1989b, c, 1995b, 2000b). Zajímají jej též metodologické otázky etymologie (1985a) a vývojové změny funkcí gramatických kategorií (2010a). V synchronní i diachronní lingvistice konkrétních jazyků největší pozornost věnuje jazykům indoevropským (1997a, 2006a, 2009d), zvláště pak indoíránské větvi (2001b), zejména středoidiíckým prákrtům (1983d, 1987a, 1991, 1993b, 1995b, 1996a, 1996b, 1999b, 1998a, 2003a, 2004a, 2007b) a romštině (1995a, 1996d, 1998b, 2000b, 2007b), též perštině (1994a, 2007a) a obecněji jazykům íránským (2008a, 2009b). Následuje řečtina ve všech svých

vývojových fázích od mykénské (disertace z r. 1969a; 1974a), přes klasickou (1976a, 1979c, 1983a, 1983c, 2007c) ke koiné a helénistické řečtině i pozdějším etapám (1989a, 1993a, 1993d, 1995c, 2001a, 2008b, 2009a, 2009c). V řadě prací se autor zaměřuje na jazyky slovanské (1979a, 1980a, 1993c, 2000a), zejména jihoslovanské a na jejich konvergenci s řečtinou v balkánském jazykovém svazu (1993d, 1995c, 2001a). Jednu studii věnoval též jazykům germánským (1978a) a posesivním konstrukcím v albánštině a jejich typologickému srovnání s jazyky středoíránskými (2009b). Do sféry autorova zájmu patří i jazyky semitské (1969b, 1979b, 2001d, 2003b, 2011a) a turkické (1996e).

Vedle stipendia Nadace A. von Humboldta (1982) získal Vít Bubeník řadu významných zahraničních ocenění: mj. čestný člen Mezinárodní sanskrtské společnosti (od r. 1988); doživotní člen Orientálního ústavu v indické Púně (1991); nositel vyznamenání *Memorial University* v Saint John's za vynikající přínos vědě (2007); člen Kanadské královské společnosti Akademie věd a umění (2007). Přesto, že v posledních 22 letech udržuje se svou vlastní velmi živý kontakt včetně přednášek¹ na své domovské *Alma mater*, žádného srovnatelného ocenění na české půdě se mu nedostalo. Předkládaný medailonek by měl představovat aspoň malou splátku tohoto dluhu.

Vybraná bibliografie

1969

- (a) Syntax pádu v mykénské řečtině. Disertace obhájená na Filozofické fakultě brněnské univerzity.
 (b) „Punský nápis z Pyrgi“, *SPFFBU* E14, 259–260.

1974

- (a) “Evidence for Alašja in Linear B Texts”, *Phoenix* 37, 245–250.

1976

- (a) “Consonant length in Ancient Greek Phonology”, in: *Current Progress in Historical Linguistics*, ed. W. Christie, Amsterdam, 157–165.

1978

- (a) “Contrastive Study of Middle Voice in Germanic Languages”, in: *Proceedings of the 12th International Congress of Linguistics* (Vienna 1977), Innsbruck, 672–674.
 (b; další vydání 1982, 1986, 1997): *An Introduction to the Study of Morphology*, St. John's.

1979

- (a) “Innovation in Morphology: The Historical Development of the Aspect/Tense System in the Slavic Languages”, *International Review of Slavic Linguistics*, 4, No.1–2, 137–163.
 (b) “Thematization and Passivization in Arabic”, *Lingua* 49, 295–313.
 (c) „Historical Development of the Ancient Greek Accent System“, *Indogermanische Forschungen* 84, 90–106.

1980

- (a) “Some Issues in Balto-Slavic Accentology”, *Linguistics* 18, 997–1017.

¹ „K vývoji přivlastňovací konstrukce ve střední iránsčině“ a „K vývoji starořeckého předložkového systému z pozdně indoevropských příslovců a adpozic“, *Jazykovědné sdružení na FF MU*, květen 2007.

1983

- (a) *The Phonological Interpretation of Ancient Greek: A Study in Pandialectal Analysis*, Toronto.
 (b) “Impersonal Constructions in Functional Grammar”, in: *The Progress in Functional Grammar*, ed. S. Dik, Dordrecht, 183–204.
 (c) “Synchronic Variation and Historical Change in the West Greek Dialects”, *Phoenix* 37, 299–317.
 (d) “Dialect Consciousness and Middle Indo-Aryan Literary Languages”, *South Asian Horizons* 1, 61–72.

1985

- (a) *Etymology: How and Why?*, St. John’s.

1987

- (a) “Passivized Causatives in Sanskrit and Prakrits”, *Linguistics* 25, 687–704.

1988

- (a) (+ L. Campbell & L. Saxon) “Word Order Universals: Refinements and Clarifications”, *The Canadian Journal of Linguistics* 33, 209–230.

1989

- (a) *Hellenistic and Roman Greece as a Sociolinguistic Area*, Amsterdam.
 (b) “An Interpretation of Split Ergativity in Indo-Aryan Languages”, *Diachronica* VI:2, 181–211.
 (c) “On the Origins and Elimination of Ergativity in Indo-Aryan Languages”, *The Canadian Journal of Linguistics* 34, 377–398.

1991

- (a) “Nominal and Pronominal Objects in Prakrit”, in: *Studies in Sanskrit Syntax*, Delhi, 19–30.

1993

- (a) “Dialect Contact and Koineization: The case of Hellenistic Greek”, *International Journal of the Sociology of Language* 99, 9–23.
 (b) “Morphological and Syntactic Change in Late Middle Indo-Aryan”, *Journal of Indo-European Studies* 21, 259–281.
 (c) “On the Acquisition and Maintenance of a Minority Language: Czech in Canada”, in: *Varieties of Czech: Studies in Czech Sociolinguistics*, Amsterdam/Atlanta, 241–253.
 (d) (+ S. Milovanovic) “Convergence in the Development of South Slavonic and Greek Pronominal Systems”, *Linguistica Atlantica* 15, 69–103.
 (e) “Inflectional Morphology and Clitics in Functional Grammar”, *Diachronica* X:2, 165–190.

1994

- (a) “On Wackernagel’s Law in the History of Persian”, *Indogermanische Forschungen* 99, 105–122.

1995

- (a) “On Typological Changes and Structural Borrowing in the History of European Romani”, in: *Romani in Contact: The History, Structure and Sociology of a Language*, Amsterdam, 1–24.
 (b) “Passives and Ergatives in Middle Indo-Aryan”, in: *Historical Linguistics 1993*, ed. Ch. Jones, Amsterdam, 49–57.
 (c) “Proleptic Use of Pronouns in Greek and South Slavic Languages”, in: *Studies in Greek Linguistics: Proceedings of the 15th Annual Meeting of the Department of Linguistics*, Thessaloniki, 102–113.

1996

- (a) *The Structure and Development of Middle Indo-Aryan Dialects*, Delhi.
 (b) (+ Ch. Paranjape) “Development of Pronominal Systems from Apabhramśa to New Indo-Aryan”, *Indo-Iranian Journal* 39, 111–132.
 (c) “Toward a Theory of Syntactic Change”, *Diachronica* XIII:1, 155–170.
 (d) (+ M. Hübschmannová) “Causatives in Slovak and Hungarian Romani”, in: *The Typology and Dialectology of Romani*, Amsterdam, 133–146.
 (e): “Towards a cognitive analysis of the Turkish aspectual system”, *Linguistica Atlantica* 18–19, 1996–97 (*Fs. John Hewson*), 43–52.

1997

- (a) (+ J. Hewson) *Tense and Aspect in Indo-European Languages*, Amsterdam.
 (1997b) “On the Origin and Geographic Varieties of Apabhramśa”, in: *Selected Articles from the Annual Conferences of the South Asia Council 1994–1996*, ed. R.C. Tremblay, Montreal, 41–51.
 (c) “Grammatical and Lexical Aspect in Akkadian and Proto-Semitic”, *Historical Linguistics 1997*, ed. M.S. Schmid et al., Amsterdam, 41–56.

1998

- (a) *Historical Syntax of Late Middle Indo-Aryan (Apabhramśa)*, Amsterdam. (1998b): “Deriving Inchoatives and Mediopassives in Slovak and Hungarian Romani”, *Grazer Linguistische Studien* 50, 29–44.

1999

- (a) *An introduction to the Study of Morphology*, Munich.

2000

- (a) “The development of Aspect from Ancient Slavic to Modern Bulgaro-Macedonian”, in: *Historical Linguistics 1995*, vol. I: *General Issues*, ed. J.C. Smith, Amsterdam, 23–34.
 (b) “Was Proto-Romani an ergative language?”, in: *Grammatical Relations in Romani: The noun phrase*, ed. V. Elšik, Y. Matras, Amsterdam, 205–227.

2001

- (a) *Morphological and Syntactic Change in Medieval Greek and South Slavic Languages*, Munich.
 (b) “On the Remaking of the Middle Voice in Indo-Iranian”, in: *Grammaticus (Fs. A. Erhart)*, ed. O. Šefčík, B. Vykypěl, Brno, 34–44.
 (c) “On the Nature of Innovations in the Aspectual Systems of Medieval Greek and South Slavic Languages”, in: *Balkan Linguistics: Synchrony and Diachrony*, Thessaloniki, 75–88.
 (d) “On ablaut and aspect in the history of Aramaic”, in: *Historical Linguistics 1999*, ed. L.J. Brinton, Amsterdam, 75–85.

2002

- (a) spoluautor “*A Concise History of the Greek Language*”, Cambridge, kapitoly “Koineization” (342–345), “The Decline of the Ancient Dialects” (pp. 482–485), “Eastern Koines” (pp. 632–637).

2003

- (a) “Prakrits and Apabhramśa”, in: *Indo-Aryan Languages*, ed. G. Cardona, Dh. Jain, London, 204–249.
 (b) “Ablaut and Aspect in Akkadian and Proto-Semitic”, in: *Afrasian: Comparative and Historical Studies in Memory of Igor M. Diakonoff*, Munich, 193–208.

2004

- (a) (+ J. Hewson) "On the Evolution of Diathesis and Aspect during the Middle Indo-Aryan period", *General Linguistics* 41, 93–112.
- (b) *From case to adposition: The development of Configurational Syntax in Indo-European Languages*, Amsterdam. S A. Estaji.

2007

- (a) "On the development of the Tense/Aspect System in Early New and New Persian", *Diachronica* 24, 2007, 31–55.
- (b) "On the Evolutionary Changes in the Middle and New Indo-Aryan Systems of Case and Adpositions (With Special Reference to European Romani)", in: *Old and New Perspectives on South Asian Languages*, ed. C. Masica. Delhi 2007, 3–23.
- (c) "On the evolution of the Greek prepositional system from Proto-Indo-European local adverbs and adpositions". *Proceedings of the 8th International Conference of Greek Linguistics*. (Ioanina, 2007) <http://www.linguist-uoι.gr/cd_web/docs/english/04_bubenik.pdf>

2008

- (a) "Tense and aspect in Ancient Iranian". In: Amalia Moser et al. eds. ΓΛΩΣΣΗΣ ΧΑΡΙΝ. Athens: Ελληνικά Γράμματα. 2008, 99–210.
- (b) "The persistence of dialect and the diffusion of koine". In: *Proceedings of the 29th Annual Meeting of the Department of Linguistics of Thessaloniki*. Thessaloniki, 2008, 315–324.

2009

- (a) "Hellenistic koine in contact with Latin and Semitic languages during the Roman period", in: *Proceedings of the 30th Annual Meeting of the Department of Linguistics: In Memoriam M. Triandaphyllidis*. Thessaloniki, 2009, 32–54.
- (b) "The rise and development of the possessive construction in Middle Iranian with parallels in Albanian", in: V. Bubenik et al. eds. 2009, 89–102.
- (c) "Hellenistic koine and the fate of Ancient Greek dialects", in: K. Loudová and M. Žáková, eds. *Early Early European Languages in the Eyes of Modern Linguistics*. Brno 2009, 57–70.
- (d) (+ John Hewson and Sarah Rose) *Grammatical Change in Indo-European Languages*. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 2009, 262 pp.

2010

- (a) (+ Silvia Luraghi, eds.) *Compendium to Historical Linguistics*. London: Continuum Press, 2010, 453 pp.
- (b) "Change in grammatical categories", in: S. Luraghi and V. Bubenik, eds. *Compendium to Historical Linguistics*. London: Continuum Press, 2010, 161–198.

2011

- (a) "Development of aspect and tense in Semitic languages: Typological considerations". *Lingua Posnaniensis* LIII (2), 2011, 7–23.

Ač předmětem tohoto přehledu nejsou recenze, několik důkladných recenzí z poslední doby rozhodně stojí za pozornost:

2007

- A. Erhart, *Ausgewählte Abhandlungen zur indogermanischen Sprachwissenschaft* (hgg. von B. Vykypěl). Hamburg: Kovač, 2006. *Journal of Indo-European Linguistics* 35, 2007, 14–20.

2009

A.-F. Christidis, *A History of Ancient Greek from the Beginning to Late Antiquity*. Cambridge, 2007. *Mouseion* LIII, 2009, 73–78.

2010

I. Janyšková and H. Karlíková, eds., *Studia Etymologica Brunensia* 6. Praha: Lidové Noviny, 2009. *Lingua Posnaniensis* LII:2 (2010), 119–122.

2011

P. Bortone, *Greek Prepositions from Antiquity to Present*. Oxford, 2010. *Journal of Historical Linguistics*, 2011, 293–298.

Z velkých kolektivních projektů, na nichž se Vít Bubeník podílil jednotlivými kapitolami nebo jako editor, je třeba jmenovat aspoň tři, které jsou *in statu nascendi*:

Kapitoly:

(A) “Phonology of Greek”, in: M. Fritz and J.S. Klein, eds. *Comparative Indo-European Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter (forthcoming).

(B) “Origins of various forms of Koine: Achaean, Aeolic, Sicilian”; “Hellenistic Koine in contact with Ancient Greek dialects”; “Hellenistic Koine (Basic, Biblical, Egyptian and other variants)”, in: A. Bartoněk and Ch. Tzitzilis, eds. *Ancient Greek Dialects*. Thessaloniki (forthcoming).

Editor (+ 6 dalších koeditorů) *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics*. Leiden: E.J.Brill (plánováno na 2013).

Poděkování:

Studie vznikla pod záštitou grantu P406/12/0655 Grantové agentury České republiky.

Václav Blažek

Ústav jazykovědy a baltistiky FF MU

<blazek@phil.muni.cz>

Za Zoe Hauptovou (1929–2012)

Sotva se uzdravila ze střední mozkové příhody, zesnula ve spánku v noci 23. ledna. České i světové filologii v ní odešla velká slavistka. Vystudovala svůj obor na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy mj. u B. Havránka, K. Horálka a J. Kurze a nástavbově v Jazykovědném ústavu Maďarské akademie věd v Budapešti u J. Kniezsi. Od r. 1952 byla pracovnící v Oddělení Staroslověnského slovníku Slovanského ústavu v Praze. Získala vědecké tituly PhDr. (1951) a Csc. (1958). Jistou dobu přednášela jako externí docentka paleoslovenistiku a srovnávací slovanskou jazykovědu na Pedagogické fakultě v Ústí n. L. a na Filozofické fakultě v Praze. Pro potřeby studentů se autorsky podílela ve spolupráci se mnou na zpracování Staroslověnské čítanky obsahující výběr originálních textů s jejich synoptickým překladem českým, zčásti též s jejich řeckou, latinskou nebo starohornoněmeckou předlohou. Vyšla ve dvou vydáních (1997 a 2002). Hauptová vybavila chrestomatii mj. užitečným a na základě obsáhlých kulturně historických vědomostí založeným slovníčkem některých pojmů středověkého písemnictví a reálií a přesným jazykovým slovníčkem stsl.-českým.